

LEDA

LEKSIKOGRAFER
I DANMARK

LEDA-Nyt nr. 50 – Nov. 2010

ISSN 1603-7006

Redigeret af Inger Schoonderbeek Hansen og Liisa Theilgaard

Indkaldelse til medlemsmøde	s. 3
Sprogstuderende og tosprogsordbøger	s. 4
Seminar om historisk leksikografi	s. 9
Rapport fra EURALEX 2010 i Leeuwarden	s. 11
Årsberetning for året 2009-10	s. 15
Referat af generalforsamling	s. 17
Valg til bestyrelsen	s. 19
Annoncering af 11. Konference om Leksikografi i Norden, Lund	s. 20

Medlemsmøde

Danske retskrivningsordbøger i 200 år

ved Henrik Galberg Jacobsen

Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet

Onsdag 24. november 2010 kl. 15.00
Københavns Universitet Amager
Njalsgade 136, bygning 27, lokale 27.1.49

se side 3

LEDA-Nyt udgives af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) og udkommer to gange om året. LEDA-Nyt udsendes fast til LEDA's medlemmer og kan desuden – ligesom ældre numre af tidsskriftet – downloades fra LEDA's hjemmeside (www.leksikografer.dk).
Bidrag til næste nyhedsbrev sendes til formanden inden 1. marts 2011.
Dette nummer er redigeret af Inger Schoonderbeek Hansen og Liisa Theilgaard.
LEDA er en forening der fungerer som forum for praktisk og videnskabeligt ordbogsarbejde og ledes af en bestyrelse, som frem til næste generalforsamling består af:

Liisa Theilgaard (DSL) (formand), lt@dsl.dk / liisa.theilgaard@gmail.com
Henrik Hovmark (KU, Ømålsordbogen) (næstformand), hovmark@hum.ku.dk
Christian Becker-Christensen (kasserer), cbcvanlose@gmail.com
Lena Wienecke Andersen (KU, Ømålsordbogen), wienecke@hum.ku.dk
Inger Schoonderbeek Hansen (AU, Jysk Ordbog), jysis@hum.au.dk
Anita Ågerup Jervelund (Dansk Sprognævn), aagerup@dsn.dk
Sussi Olsen (KU, Center for Sprogteknologi), saolsen@hum.ku.dk

Kontingent for medlemskab af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) 125,- DKK
(kan indbetales på girokonto 1551 139-1968). Foreningens CVR-nummer er 31193958.
Kontingent for medlemskab af Nordisk Forening for Leksikografi (NFL) 180,- DKK (200,- NOK).
Henvendelse vedrørende indmeldelse og adresseændring sker til foreningens kasserer.
Øvrige henvendelser rettes til formanden.

Medlemsmøde

Danske retskrivningsordbøger i 200 år

ved Henrik Galberg Jacobsen
Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet

Onsdag 24. november 2010 kl. 15.00

Københavns Universitet Amager
Njalsgade 136
Bygning 27, lokale 27.1.49

I mit foredrag vil jeg give en oversigt over danske retskrivningsordbøger fra Jacob Badens *Dansk ortografisk Ordbog* (1799) til Dansk Sprognævns *Retskrivningsordbogen*, 3. udg. (2001). Ikke alle ordbøger vil blive behandlet lige grundigt, men jeg vil i den kronologiske fremstilling lægge hovedvægten på dem der har haft afgørende betydning for fastlæggelsen af den officielle ortografiske norm, fx Christian Molbechs *Dansk Haand-Ordbog til Retskrivnings og Sprogrigtigheds Fremme* (1813), Svend Grundtvigs *Dansk Haandordbog* (1872), *Saabys Retskrivningsordbog* (1891-1919), inklusive P.K. Thorsens redaktioner 1904 ff., og Dansk Sprognævns ordbøger 1955 ff.

Jeg vil dels beskæftige mig med de enkelte ordbøgers autoritative status, dels med forskellige redaktionelle forhold såsom sammensætningen af ordstoffet, ordartiklernes oplysningstyper (specielt betydnings- og bøjningsoplysninger) og deres alfabetisering.

Sprogstuderende og tosprogsordbøger – Et impressionistisk studie

Af Ken Farø

Som undertitlen signalerer, er formålet med denne lille artikel ikke at levere en undersøgelse baseret på systematisk analyserede empiriske data. Den udfordring vil blive taget op på et senere tidspunkt og i en anden kontekst. Derimod vil jeg demonstrere emnet universitets-sprogstuderende og deres anvendelse af ordbøger eksemplarisk. Baggrunden for indlægget er mine erfaringer med undervisning, eksamination og censur i disciplinen oversættelse fra dansk til tysk og omvendt samt skriftlig sprogfærdighed på Københavns Universitet gennem en årrække.

“Jamen, er betydning 1 ikke den bedste betydning?”

Ovenstående er et autentisk citat. Man skal være forberedt på lidt af hvert, når man underviser på et sprogstudium i det 21. århundrede. Forestillinger, man havde troet umulige, bliver næsten dagligt frejdigt slynget ud i “klasseværelset”. At det ikke kun er på tyskstudiet, man kan møde den slags, fremgik af en samtale med en kollega fra italiensk. Han berettede, at visse studerende følte sig hævet over de andre, fordi de konsekvent valgte betydning 2 og altså ikke bare den første den bedste ækvivalent.

Didaktiske uenigheder

Der er divergerende meninger om, hvad der er væsentligt i oversættelse i undervisnings-sammenhæng. Man kan nemlig blandt (sparsomme) kolleger møde den holdning, at det i denne disciplin fortrinsvis handler om at indøve grammatiske problemstillinger, mens “det leksikalske” betragtes som en biting. Det synspunkt er jeg helt uenig i. For det første er det grammatiske skelet ikke meget værd kommunikativt uden det leksikalske kød (og vice versa naturligvis). For det andet er det en misforståelse, at det er didaktisk uøkonomisk at beskæftige sig med leksikalske problemstillinger i forhold til grammatiske. Den bygger formentlig på den fejlslutning, at man med det leksikalske kun opnår en 1:1-gevinst i forhold til den investerede tid, mens grammatik giver investeringen mangefold igen. Men så simpelt er regnestykket ikke. For hvis man beskæftiger sig metodisk bevidst og didaktisk transparent med leksikalske problemer, dvs. inddrager kildeproblematik, ækvivalensspørgsmål og andre metaaspekter af ordforrådsarbejdet, så opnår de studerende ideelt set et kritisk beredskab i forhold til ordforrådskontrastering, og de lærer systematiske metoder til at løse leksikalske problemer med. Det er mindst lige så vigtigt som sætningskløvning og subjektsløs passiv. Ordforrådsarbejde er altså mere end bare at finde de “rigtige” – eller “optimale” – ækvivalenter; det er også et spørgsmål om *bevidstgørelse*.

Vi skal nu se på nogle af de problemer, der knytter sig til ordbøger som hjælpemiddel i de omtalte discipliner. Der er to hovedtyper og til den ene en række undertyper.

Leksikalske problemer

Et væsentligt teoretisk problem for oversættelsen er ækvivalensproblemet (jf. min ph.d.-afhandling fra 2006). Det er den gamle strukturelle erkendelse, at der ikke er nogen ord, der er 100 % synonyme, som også forekommer på interlingvalt plan. Her er tanken om 1:1-relationer mellem leksemer nok besnærende, men de er ikke desto mindre sjældne. Vi kan henvise til nogle mere markante hypotetiske ækvivalenspar som (1) *hygge* – *Gemütlichkeit*, (2) *Sie* – *De* eller (3) *schwarz* – *sort*, hvor det er oplagt at antage uproblematiske ækviva-

lensrelationer. Det er der ikke tale om: (1) pga. forskellig brugsfrekvens, konnotationer, kulturel betydning, orddannelsesmæssig produktivitet; (2) fordi de to pronomeners pragmatik nærmest er komplementær; og (3) ikke alene pga. forventelig forskellig fraseologi og ord-dannelsesmønstre (*schwarzfahren, der schwarze Mann*). Farven har også forskellig symbol-værdi på de to sprog, bl.a. inden for det politiske område, hvor *schwarz* markerer det konser-vative, konkret ofte CDU/CSU. Det er derfor, man kan tale om en *Jamaika-Koalition* i tysk politik (med gul repræsenterende de liberale, FDP):

Leksikografiske problemer

Problemer, der knytter sig til ordbøger, består i virkeligheden af et sæt relativt forskellig-artede fejl, mangler og uhensigtsmæssigheder. Jeg har forsøgt en opdeling vel vidende, at den visse steder er søgt, og at der kan forekomme overlapninger. Der mangler også noget, fx *uhensigtsmæssig indretning af ordbogen*, som jeg af tidsgrunde har måttet sløjfe.

Mangelfulde oplysninger i ordbogen

Når en studerende skriver *diese Zahl kann doch ein wenig betriegen*, så er det i denne sammenhæng ikke den evindelige forvirring omkring de relative falske venner *dog/doch*, der skal interessere os (der skulle have stået *jedoch* eller *aber*), men derimod verbet. Den stude-rende har med næsten 100 % sikkerhed slået *snyde* op og ikke fundet noget, der kom tættere på end *betriegen*. Men det skyldes, at ordbogen slet ikke har inkluderet den betydning af *snyde*, som er aktuel her, nemlig den, som i DDO beskrives ‘give nogen et falsk indtryk; fremkalde en falsk forestilling hos nogen’, med den afgørende grammatiske information, at subjektet er upersonligt – i DDO repræsenteret ved *ovnlyset*, i vores eksempel ved *tallet*. Googler man “die Zahl(en) betrügt(/-en)”, kommer der ikke mange resultater. Det gør der derimod, hvis man fjerner præfikset, jf. fx disse parallelle eksempler: *der Geruch/Schein / die Erinnerung/Hoffnung trügt*.

Forkerte oplysninger i ordbogen

Ikke mindst et område som idiomatikken lider under, at tosprogsleksikografien i hvert fald tidligere har været temmelig empiriløs og har holdt sig til et lukket leksikografisk univers og til en kun sjældent tilstrækkelig intuition. Selvfølgelig er der også tale om, at ressourcerne i stor udstrækning ikke var til stede, men i en del tilfælde er problemerne så at sige selvskabte.

Giver en ordbog fx oplysning om, at det danske idiom *lede med lys og lygte efter ngt* har en tysk ækvivalent i *etw mit der Laterne suchen*, så er det en fejl. En fejl, som bliver reproduceret af hele oversættelsesholdet vel at mærke. Hvorfor er det galt? De ser da nogen-lunde ens ud. Mag sein, det er bare ikke noget brugbart kriterium (se herom min ph.d.-afhandling fra 2006 og en artikel i *Lexiconordica* 2005). Det er galt, fordi de to idiom er brugt forskelligt, nemlig om henholdsvis noget, der søges meget intenst (*Cowi leder med lys og lygte efter fejl i skoletest*) og noget, der ikke er tilgængeligt (*Seriöse Werke kann man mit der Laterne suchen. Deutschsprachige Literatur ist in diesem Zusammenhang praktisch nicht vorhanden*).

Noget andet er så, ikke *hvad* der er den rigtige danske idiomækvivalent til det tyske idiom, men *om* der overhovedet findes en sådan. Her falder blikket uvægerligt på *kunne se i vejviseren efter ngt*, som er både semantisk og syntaktisk parallelt med det tyske idiom. Til gengæld lyder der så en generationssprogsalarm: Stort set alle studerende på holdet rystede

på hovedet ad dette udtryk, som de ikke anerkendte som nutidigt, ligesom de tidligere havde gjort ved ord som *værnemager*, vel at mærke i sin historiske kontekst. Til det er der tre ting at sige: (1) Også udgangsideomet er under mistanke for en diakron markering; (2) *vejviser*-idiomet er meget udbredt: Google-tallet¹ er 30-40.000; (3) der er rigeligt med belæg for at sige, at *vejviser*-idiomet i hvert fald ikke er forældet. Her er et eksempel fra bladet Computerworld: *Danske skoler må kigge i vejviseren [...] efter en vejledning om softwarevalg efter britisk model.*

Uhensigtsmæssig brug af ordbogen

Medieadgang bliver af en studerende oversat til *Medienzutritt*, hvorved det bliver en alt for konkret betydning af *adgang*, der anvendes. Selve sammensætningen kan ikke slås op, så det er førsteledet, der har måttet holde for som lemma. Det er i sig selv metodisk fornuftigt, navnlig hvis man så efterfølgende tjekker, om den således dannede sammensætning er konventionaliseret i sproget; her bliver man så (forhåbentlig) klogere. Den rigtige form, *Medienzugang*, er ikke bare det semantisk dækkende ord, det er samtidig langt, langt mere udbredt. Her er det tydeligvis førromtalte betydning 1, der er blevet valgt af ren dovenskab eller på baggrund af en misforståelse som den, jeg omtalte i indledningen – på trods af glossen (*tilladelse til*), som ikke med nogen rimelighed passer her.

Ingen brug af ordbogen

Skal man have gavn af en ordbog, skal man *slå op* i den. Dels når der er noget, man ikke ved eller er usikker på, men også en gang imellem for at kontrollere den typisk lidt for selvsikre intuition. En del fejl i oversættelser er genusfejl, og det må siges at være et genuint ordbogsproblem, for her kunne den studerende så let som ingenting have undersøgt kønnet i en ordbog – hvis ikke de morfologiske og semantiske regler slår til. Det er derfor et udtryk for faglig dovenskab eller selvovervurdering, hvis en oversættelse indeholder mange genusfejl – egenskaber, der ikke skal fremmes, og som samfundet må beskyttes mod. Derfor må de trække væsentligt ned, trods deres kommunikativt relative ubetydelighed.

I en oversættelse til tysk optræder sekvensen *in das menschliche Gedächtnis gelagert*. Udgangspunktet er det danske verbum *lagre* i betydningen ‘gemme (i hukommelsen)’. I den betydning bruges på tysk *speichern*, ligesom når det drejer sig om computere og handelsvarer. Fejlen kan kun skyldes, at den studerende har gættet, og at der er tale om interferens fra det tyske ord *lagern*. Her kan ingen ordbog klandres, for der er næppe blevet slået op i nogen. Det er der heller ikke ved *ohne Motion*, hvor ordbogen havde foreslået *Bewegung*. I eksemplet *weil er die Schüler kaum dazu spüren, selbständig zu arbeiten* er det finitte verbum, som i øvrigt er konjugeret forkert (eller slet ikke), *spüren*. Det er imidlertid et sanseverbum, som ikke kan være fundet i en ordbog. Hvad der er brug for, er en ækvivalent til *anspore*, som man kunne have slået op. Her ville man fx have fundet *anspornen* og *anregen*, dog uden nogen form for betydningsdiskriminering, hvad der med stor sandsynlighed ikke er berettiget, men nuvel (*anregen* er hyppigere og anvendes ofte uden objekt).

Et andet eksempel er en unik orddannelse som *Geschlechtsquotisierung*, der aldrig har haft sin gang på andet end jomfruelig lørnerjord. Det skal forestille at være det tyske svar på *kønkvotering*. Havde den studerende imidlertid tjekket en ordbog i stedet for at gætte vildt, kunne vedkommende have fået to forslag, der i det mindste er konventionelle, nemlig *Quotenregelung* og *Geschlechterquote*. Desværre er det ikke lige ud ad landevejen med ækvi-valensen; der er både semantiske og syntaktiske restriktioner, som ikke fremgår af artiklen. I

¹ Dette tal er selvfølgelig ikke andet end en tåget indikation om brugbarhed. Til sammenligning er fx *nederen* og *sygeste* hhv. lige så brugt og meget mindre brugt. Altså ord og bøjningsformer, som næppe nogen ung ville benægte (nutids)eksistensen af. Tallet er renset for materialiter-brug af syntagmet.

generaliserende funktion fx er det danske ord artikelløst (*jeg går ikke ind for kønskvotering*); her bruger tysk indefinit eller definit artikel.

Kombinationer

En studerende havde i sin tyske kommentar til en tysk tekst skrevet følgende: *NN meint, dass TV-Verzehr die Jugend verblödet*. Fejlen er her, at der tales om nedsvælgning af fjernsyn. Forklaringen på dette kiks må findes i hhv. den studerendes sprogholdning og en uhensigtsmæssig ordbogsbrug. I en kommentar til sin egen oversættelsesstrategi havde hun nemlig afsløret sig som purist på lørnersproget, idet hun erklærede, at hun altid prøvede at undgå fremmedord på tysk. Det fænomen kendes også fra tosprogsleksikografien, hvor der er mange eksempler på, at den mest oplagte ækvivalent i retningen L1→L2 forties, nedtones eller gemmes til sidst, hvis der er tale om et L2-fremmedord. Der er bl.a. et eksempel, hvor *Handy* nævnes efter *Mobiltelefon*. Psykologien bag det kunne være, at brugeren ellers ikke får nok for pengene: Det skal være ordentligt tysk. I det pågældende tilfælde har den studerende formentlig brugt en synonymordbog eller en synonymfunktion i andre ordbøger. Ved hjælp af denne har hun fundet frem til, at sidsteledet *-Konsum* har et synonym *-Verzehr*, som derfor er blevet foretrukket af puristiske grunde. Imidlertid er *Verzehr* semantisk mere restringeret end *Konsum*; det anvendes kun om fødevarerindtagelse.

Forskellige løsningsmodeller

Det er klart, at ordbøgerne har langt igen, før de kan kaldes optimale informationsværktøjer. Dels er der den mere konceptuelle side af sagen, rammerne, som for tiden nok er det, der optager redaktionerne mest, de få og reducerede, der er tilbage. Dels – og det skal vi ikke glemme – er der rigeligt med væsentlige “detaljer” på indholdssiden, der trænger til et eftersyn. Hvis ikke det sker løbende, ender de forbedrede rammer med at være pottemkinkulisser. Men hvad med uden for ordbogsverdenen?

I forbindelse med et eksamenseksperiment, som fakultetet pålagde tyskfaget at gennemføre, indførte jeg elementet “kommentar til egen oversættelse”. Fakultetet ønskede nemlig at afskaffe tilsynseksamen bl.a. af ressourcegrunde, så prøven i stedet for skulle afvikles som en hjemmeopgave. Her så jeg imidlertid en risiko for, at samarbejdet mellem de studerende blev lidt for stort, så den individuelle afprøvning gik fløjten. Det skulle kommentaren imødegå, forstået på den måde, at har man ikke selv lavet sin oversættelse, så kan man heller ikke skrive en meningsfuld kommentar om indhold, form, metode, hjælpemidler osv. Det, der er interessant i den forbindelse, er, at flere studerende afslører et helt igennem ureflekteret og inkompetent forhold til ordbogen som hjælpemiddel.

Men herudover ligger problemet altså også i manglende evne til kritisk at vurdere oplysningernes brugbarhed i forhold til den aktuelle kontekst. Det er noget, der skal systematiseres og gerne sættes ind i en sammenhæng. Der er derfor planer om at integrere ordbogskendskab i et kursus i “studieteknik”, som skal ligge på første semester. Her havde jeg tænkt mig et kompendium med praktiske opgaver om ordbøgers struktur, oplysningstyper m.m. Det vigtigste mål er at gøre opmærksom på faldgruber, muligheder og mangler ved de forskellige ordbogstyper.

Sammenfatning

De sprogfærdighedsproblemer, vi ser i de tyskstuderendes produkter, er selvfølgelig ikke alle forbundet med (manglende eller utilstrækkelig) ordbogsbrug eller -indretning. Der er fx også grammatiske, tekstuelle og encyklopædiske anmærkninger. Men en stor del af dem *kan* vitterlig føres tilbage til den ene eller begge af disse to typer, der har ordbogen som omdrejningspunkt. Andelen bliver naturligvis større, hvis man forfægter en maksimerende ordbogsopfattelse, dvs. tillader inklusion af encyklopædisk, pragmatisk, grammatisk og tekstuel art.

Ordbogen bliver dermed – uanset hvad dens (danske) navn måtte antyde og traditionen lægge op til – til et mere universelt informationsværktøj. Und das ist gut so.

Det, jeg har forsøgt at antyde med mit beskedne indlæg, er, at ansvaret for de produktionsfejl, der er så mange af i gennemsnitssprogstudentens aflevering, fordeler sig med rundt regnet en tredjedel på hver involveret menneskelig instans: (1) *de studerende* slår for lidt op, er for hurtige på aftrækkeren i deres valg og samtidig for ukritiske over for kildens sandhedsværdi, både generelt og i forhold til den kontekst, de aktuelt står med; (2) *ordbogsbagmændene*, dvs. forlagsredaktører og forfattere, har i hvert fald ingen grund til at læne sig tilbage, trods visse absolut fortjenstfulde landvindinger på indholdssiden og i de senere år især på mediesiden. Der er utrolige mængder af informationer, der stadig kan gives eller revideres; nogle er måske detaljer, andre kommunikativt afgørende; (3) *underviserne og uddannelsesadministratorerne* kan med rette klandres, hvis de ikke har prioriteret ordbogsbrug som en del af undervisningen. Ordbogsbrug er en kulturel evne, som skal læres og trænes under kyndig vejledning og overvågning.

Ken Farø
Institut for Engelsk, Germansk og Romansk
Københavns Universitet
kenfaroe@hum.ku.dk

Seminar om historisk leksikografi

Af Ebba Hjorth og Merete K. Jørgensen

Den 20. maj 2010 afholdt Selskab for Nordisk Filologi (SNF) og Leksikografer i Danmark (LEDA) et fællesmøde med emnet historisk leksikografi. Mødet var velbesøgt, og selve arrangementet blev afviklet på fornemmeste vis. Med støtte fra Clara Lachmanns fond var der både servering i pausen og en reception efter arrangementet.

Programmet omfattede fire foredrag, to svenske og to danske. Den første foredragsholder var fil. dr Emma Sköldberg fra Institutionen för svenska språket ved Göteborgs universitet, der talte om *Nordiska ordspråkssamlinger från 1600-tallet – en jämförelse mellan Grubb och Syv*. Hun beskrev strukturen og ordningsprincipper i Christoph. L. Grubbs ordsprogssamling *Penu Proverbiale (...)*, der udkom i 1665, og sammenlignede den med Peder Syvs ordsprogssamling *Aldmindelige Danske Ordsproge* fra 1682-88. En sammenligning af udvalgte partier af de to værker viser at de indeholder en række sammenfaldende informationstyper, men at der ikke umiddelbart er overensstemmelse mellem de to værker, fx er lemmaordningen i Grubb alfabetisk, mens Syvs samling er tematisk ordnet i 13 grupper. Et muligt fælles forlæg blev diskuteret uden at det dog var muligt at bestemme et sådant. Konkluderende blev det fremført at Grubb indeholder mere information og er mere homogen mht. udvalg og informationstyper, mens Syv generelt er mere uens mht. udvalg, brugsoplysninger og henvisninger. Emma Sköldberg fremhævede Grubb-samlingens fantastiske net af henvisninger, som hun havde svært ved at gennemskue hvordan var etableret.

Fil. dr Lars Holm fra Lund præsenterede den i 2009 udkomne *Jesper Swedberg: Svensk Ordabok*. I foredraget beskrev han sit arbejde med at rekonstruere ordbogen, som han antager at Swedberg selv ville have udgivet – men altså aldrig fik trykt – ud fra de fem overleverede håndskrifter, og han beskrev efter hvilke principper redigeringen var foregået. *Svensk Ordabok* er blevet betegnet som den første ordbog der beskriver det svenske sprog, og den er med sine mange oplysningstyper (svensk lemma, latinsk ækvivalent, encyklopædiske oplysninger, bibelhenvisninger, bøjningsoplysninger) et vigtigt sprogligt vidnesbyrd. Det er et imponerende enmandsarbejde Lars Holm har udført med redigeringen og udgivelsen af den nu trykte ordbog.

Efter pausen fortalte postdoc, ph.d. Simon Skovgaard Boeck om sine studier i *De danske rimordbøgers historie*. Det er en type ordbøger der tidligere kun i ringe grad har tiltrukket sig leksikograferns interesse, men Simon Skovgaard Boeck godtgjorde at de udgør interessante kilder til sprog-, litteratur- og ordbogshistorien. En række af de danske rimordbøger blev demonstreret; de første fra 1600-tallet er Hans Mikkelsen Ravns manuskript fra 1640 til en privat ordbog efter udenlandsk forbillede og Pontoppidans aldrig trykte ordbog, der befinder sig på Det Kongelige Bibliotek. Eksempler på genren op gennem tiden blev derefter fremlagt, helt op til netbaserede lister over rimord. Det blev sluttelig beskrevet hvorledes denne type ordbøger har gennemgået en deroute med hensyn til anseelse. I begyndelsen var deres formål at fremme og forbedre digterisk udfoldelse, mens de nyeste nu blot fungerer som hjælp ved udfærdigelse af lejlighedssange. Under alle omstændigheder kan de fortælle meget om sproget i en bestemt periode, ikke mindst kan de være materiale for udtalehistoriske studier og ordforrådsundersøgelser.

Dagens sidste foredragsholder, fhv. redaktør, cand.mag. Svend Eegholm-Pedersen, talte om *Moth – den første danske definitionsordbog*. Moth blev kaldt den danske modersmålsleksikografis fader, og foredraget indledtes med et kort biografisk vue. Derefter blev Moths arbejdsmetode og grundkonceptet for hans arbejde fremlagt: Det drejer sig om en hybriddannelse, en modersmålsordbog med danske betydningsbeskrivelser og med latinske ækvi-valenter. Efter en meget instruktiv og grundig gennemgang af strukturerne i ordbogen og overvejelser over lemmaudvalget blev Moths betydning for eftertiden foredragets afsluttende punkt. Moths ordbog har haft en meget stor betydning for dokumentationen af dansk sprog i begyndelsen af 1700-tallet. Hvis det var lykkedes at få trykt ordbogen, ville den have dannet epoke i europæisk leksikografi.

Diskussionen efter foredragene var livlig og drejede sig i første omgang om muligheden for at få digitaliseret og (net)publiceret Moths ordbog. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har tidligere, i 1950'erne, i 70'erne og senest i 90'erne arbejdet med forskellige planer for udgivelse, men ingen af planerne har kunnet realiseres. En afskrift af manuskriptet findes på DSL, men Svend Eegholm-Pedersen var ikke bekendt med undersøgelser af afskriftens på-lidelighed. Der var bred enighed om at et nyt forsøg på udgivelse burde gøres. Diskussionen rejste også spørgsmål om Moths arbejde med informanter og om hans store internationale orientering.

Der blev spurgt til Swedbergs arbejdsmetoder: Havde han arbejdet med et seddelkartotek? Lars Holm mente helt sikkert at det måtte han have gjort, bl.a. på baggrund af den meget sikre alfabetisering, men der var ikke bevaret noget kartotek. Det kan muligvis skyldes at papir var kostbart, og at et seddelkartotek rimeligvis er blevet genbrugt.

Det komplicerede henvisningsnetværk hos Grubb havde Emma Sköldbberg endnu ikke kunnet udrede, men hun fortalte at hun havde planer om at afdække de tråde og det netværk som bibelhenvisningerne danner.

Alle fire foredrag var interessante og spændende, og tilhørernes diskussions- og spørgelyst var udtryk for et ønske om at vide meget mere om de beskrevne værker og deres karakteristika. At belyse et tema fra flere – og meget forskellige – sider er en oplagt samarbejds- side for faglige foreninger som LEDA og SNF. Det var en meget vellykket eftermiddag som arrangørerne fortjener stor ros og tak for.

Ebba Hjorth
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
eh@dsl.dk

Merete K. Jørgensen
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
mkj@dsl.dk

Rapport fra EURALEX 2010 i Leeuwarden, Nederland

Af Inger Schoonderbeek Hansen

Fra 6. til og med 10. juli i år afholdtes 14. EURALEX-kongres i Leeuwarden, Nederland. Kongressen blev organiseret af *De Fryske Akademy* (det frisiske akademi), assisteret af Tanneke Schoonheim fra *Instituut for Nederlandse lexicologie*. Godt 300 deltagere fra hele verden trodsede hedeølgen i den frisiske hovedstad og hørte på 5 plenumforedrag og 130 oplæg i 4 eller 5 parallelsektioner, som for det meste foregik på engelsk, men også på fransk, tysk og nogle enkelte på spansk. Mere eller mindre udførlige resuméer af foredragene er publiceret i *Proceedings of the XIV Euralex International Congress*, som deltagere fik udleveret ved registreringen. Ud over foredragene var der softwaredemonstrationer, præsentation af 19 posters, stande for en række nationale og internationale forlag og it-firmaer, en udstilling om frisisk og nederlandsk leksikografi (med fokus på tilblivelsen af ordbøgerne *Wurdboek fan de Fryske Taal* (det 25 bind store ordbog over det frisiske sprog) og *Woordenboek der Nederlandsche taal* (den 43 bind store ordbog over det nederlandske sprog) samt en diskussionsaften ('Round Tabel Discussion') om det meget aktuelle emne: formålet med og behovet for onlineordbøger i dag.

Frisisk blev 1996 officielt anerkendt som minoritetssprog inden for rammerne af den europæiske traktat om regionale og minoritetssprog ('European Charter for Regional or Minority Languages'). Frisisk har dermed status som selvstændigt sprog i Nederland, det højeste anerkendelsesniveau, mens sprog som fx limburgisk og nedersaksisk er anerkendt på et lavere niveau og bliver betragtet som regionale sprog ('streektaalen'). Temaet for kongressen var derfor oplagt: mindre anvendte ikke-nationalsprogs leksikografi ('lexicography of lesser used non-state languages'). I den forbindelse var der bl.a. udarbejdet et spørgeskema som deltagere der beskæftiger sig med minoritetssprog, kunne udfylde på forhånd; resultaterne af denne udgjorde delvis grundlaget for et af plenumforedragene, nemlig Anne Popkemas "State of the Art of the Lexicography of European Lesser Used and Non-State Languages" (skemaet kan findes på kongressens hjemmeside: <http://www.euralex.nl>).

Kongressen startede meget festligt med kongeligt besøg om eftermiddagen: Dronning Beatrix gæstede World Trade Center i Leeuwarden i anledning af offentliggørelsen af *Wurdboek fan de Fryske Taal* på internettet (et let, royalt tryk på tastaturet havde skiftet den sædvanlige saks ud!). Før det havde Sarah Ogilvie (Department of Linguistics, University of Cambridge) holdt et spændende foredrag om leksikografi og truede sprog ("Lexicography and Endangered Languages: What can Europe Learn from the Rest of the World"). Ogilvie gjorde bl.a. rede for ordbogens og andre leksikografiske produkters afgørende betydning for truede sprogs overlevelse. Sprogbrugere kan bl.a. selv udstyres med fx lydoptagere til at registrere deres snart uddøde modersmål. Åbningen var ret højtidelig, med en masse sikkerhedsfolk og ståhej, men sluttede mindst lige så *uhøjtideligt* med en reception, hvor Dronningen som enhver anden gæst stod og sludrede over et glas og en haps.

Det sociale program bestod af lange frokoster, korte kaffepauser med lækre eftermiddagskager, kongresmiddag på toppen af WTC-bygningen (der var imidlertid så mange deltagere at der måtte tages et andet lokale uden panoramaudsigt i brug, hvor en del af gæsterne blev "forvist" til) samt en kanalrundfart der førte deltagerne på åbne pramme i høj sol (og lige så høj varme) til bl.a. De Fryske Akademys hovedsæde på Doelestrjitte, hvor der var forplejning (udflugtens deltagere blev desuden trakteret med en uformel, uannonceret middag).

Hele kongressens praktiske gennemførelse blev varetaget af "Congress Bureau Friesland", der meget professionelt og med et smil hjalp til når det måtte være nødvendigt. Bortset fra noget skiftende temperaturer inden døre (fra ekstremt varmt til isnende koldt!) og det evindelige jag mellem sektionsskift og teknisk vrøvl med projektorer forløb kongressen problemfrit.

Langt hovedparten af foredragene var meget informative; nogle var af klart introducerende karakter og gav tilhørerne et godt indtryk af hvad pågældende projekt gik ud på, andre kom fx nærmere ind på et delelement af et projekt og inddrog dermed også dem der på forhånd var velorienterede. Foredragenes niveau mht. indhold og form var meget varierende; nogle var passende, lettilgængelige, andre var mere indforståede og sværere at følge med i; enkelte foredragsholdere var mindre øvede på internationalt plan, og her gjorde foredragets ringe udførelse desværre et for stort indhug i en egentlig forståelse af et forud annonceret interessant emne. Forholdene er formentlig sammenlignelige med andre større internationale kongresser.

Værtslandet var rigt repræsenteret blandt kongresdeltagere og foredragsholdere; skarpe ører kunne heller ikke undgå at opfange en del frisisk smalltalk i kulisserne. Da nederlandsk nu er mit modersmål (og derfra min verden går), har jeg hovedsagelig valgt at høre foredrag om nederlandske, frisiske og afrikanske leksikografiske projekter samt om nederlandske og flamske dialekter. Desuden har jeg med stor interesse lyttet til foredrag om nogenlunde kendte emner holdt af til dels kendte kolleger fra Sverige og Danmark. Fx havde Henrik Lorentzen, på Euralex som medlem af Dansk Sprognævns repræsentantskab, brug for fuld opbakning til sit interessante og oplysende foredrag om revidering af Sprognævnets retskrivningsordbog, som havde fået tildelt kongressens allersidste sektionsforedrag lige før sidste, afsluttende plenumforedrag. Kongrestrætheden var da indtruffet, og mange deltagere var denne lørdag formiddag allerede rejst hjem.

De nederlandske og frisiske leksikografiske projekter er, senest ved hjælp af CLARIN-midler, digitaliseret og findes på henholdsvis Instituut for Nederlandse lexicologies og De Fryske Akademy's hjemmesider (www.inl.nl og www.fa.knaw.nl/fa). INL har siden 1967 haft til formål at kortlægge hele det nederlandske vokabular, og i de senere år har de lagt en lang række ordbøger på deres hjemmeside, hvor der er gratis adgang til dem. Her ligger bl.a. verdens mest omfangsrige ordbog *Woordenboek der Nederlandsche taal* (1500-1976); den blev påbegyndt i 1851 og afsluttet i 1998 og ligger nu altså frit tilgængeligt under navnet *iWNT*. Nyeste skud på stammen er den korpusbaserede *Algemeen Nederlands Woordenboek* ('Almen nederlandsk ordbog'), der er sammenlignelig med *Den Danske Ordbog*, ligeledes med oplysninger om kollokationer, idiomer, synonymer, antonymer mv., men også med mulighed for semasiologisk og onomasiologisk søgning, og den indeholder multimediaelementer til mange opslagsord (billeder, film og lydfiler; se demoen her: <http://anw.inl.nl>). INL har også udgivet historiske ordbøger, fx *Oudnederlands Woordenboek* (ca. 5. århundrede til 1150-1200), *Vroegmiddelnederlands Woordenboek* (1200-1300), *Middelnederlands Woordenboek* (1250-1550); ordbøgerne er tilgængelige via den integrerede sprogbank 'Historiske ordbøger på internet' – en fornem integration som fx Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har konkrete planer om også at realisere for deres ordbøger. Desuden giver INL's hjemmeside adgang til 21 både skrift- og talesprogskorpora og en række leksika, bl.a. ordlister. Foredragene om INL's arbejde og projekter var meget informative og lagde i høj grad op til videre udforskning på INL's hjemmeside. De monolingvale modersmålsprojekter henvender sig til ca. 22 millioner mennesker i både Nederland og Belgien med nederlandsk

som modersmål og ca. 700.000 mennesker med nederlandsk som andetsprog, nemlig i Nederlands tidligere kolonier som fx Surinam og Antillerne.

De Fryske Akademy (på nederlandsk med tryk på næstsidste stavelse) blev oprettet i 1938 og har til formål på videnskabeligt grundlag at undersøge og undervise i alt med relevans til Fryslân (Nederlands nordvestlige provins, Friesland) og dets befolkning. Fra begyndelsen blev der indsamlet materiale til en ordbog over frisisk der skulle erstatte tidligere mindre omfangsrige værker. Første bind af *Wurdboek fan de Fryske taal* udkom i 1984 og sidste, 25. bind forventes at udkomme i år. Ordbogen er bilingval (med nederlandsk som metasprog), beskriver moderne frisisk, dvs. frisisk som det blev talt i perioden 1800-1975 (der arbejdes videre med en databank med nyfrisisk) og har ca. 120.000 lemmaer. Ca. 400.000 taler frisisk (eller en af de frisiske dialekter som fx 'Kleifries' eller 'Woudfries'); for hovedparten er frisisk deres modersmål (ca. 350.000). Frisisk er obligatorisk i provinsens skoler.

Forholdet mellem standardsprog og regionale eller dialektale varianter stod også centralt i foredrag om ordbogen over flamske og over nederlandske dialekter, som bl.a. Jaques van Keymeulen (Gents universitet) er stærkt involveret i. I det hele taget er diskussionen af en utvetydig definition af flamsk langt fra slut, ikke mindst fordi sprogforskerens og sprogbrugerens interesser går hver sin vej. Den store udfordring ved begge ordbøger er arbejdet med det meget forskelligartede datamateriale indsamlet af både skolede og (især) ikke-skolede optegnere, de hovedsagelig skrevne kilder, hvilket til enhver tid har været et problem i beskrivelsen af det primært talesproglige medium, og ellers meget uensartede ældre forgængere. Særlig interessant var foredraget "Crossing borders in lexicography: How to treat lexical variance between countries that use the same language", der blev holdt af medarbejdere ved det største forlag i Nederland der beskæftiger sig med ordbøger og sprog, Van Dale. Det fokuserede på de seneste årtiers udvikling af belgisk nederlandsk, der følger sin egen vej, separat fra det nederlandsk der tales i Nederland (begge lande har samme sprog, samme retskrivning, samme ordbøger mv., udtalen og leksikon er til dels divergerende). Mange ordbøger angiver geografisk betingede oplysninger, men de kunne i højere grad inkludere belgisk nederlandsks selvstændighed. Naturligvis skal der anvendes forskellige strategier i forhold til fx monolingvale og bilingvale nationalordbøger og fagordbøger.

Leksikografisk håndtering af problemområder hvor både standardsprog og regionale sprog skal indgå, bliver for alvor sat på prøve når sproget er *afrikaans*. Den store delegation fra Sydafrika, med repræsentanter fra flere forskellige offentlige og private institutioner, kunne bl.a. fortælle om udviklingen af afrikaans fra et "nederlandiseret" afrikaans til nyere tids indflydelse fra Sydafrikas øvrige 10 (!) officielle sprog. – Ved apartheids afskaffelse blev begrebet demokrati meget bogstaveligt udlagt med hensyn til hvilke nationalsprog Syd-Afrika skulle have: Hvert homeland fik sit sprog officielt anerkendt på lige fod med de øvrige; afrikaans selv blev allerede i 1925 officielt anerkendt. – Mens engelsk i dag er dominerende i Sydafrika (ca. 60 % af befolkningen taler det), taler 30 % afrikaans og 10 % andre sprog. Relativt nye ordbøger der beskriver afrikaans, er fx *Woordeboek van die Afrikaanse Taal* ('ordbog over afrikaans') og *Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal* ('håndordbog over afrikaans'). Tilpasning af opslagsord, delvis baseret på korpusdata, sker bl.a. i forhold til tidligere tiders indflydelse fra nederlandsk, fx gammeldags ord som *vroumens* 'kvindfolk' til *vrou* 'kvinde', *manspersoon* 'mandsperson' til *man* 'mand', *privaat* 'privat' eller *kloset* til *toilet* 'toilet'.

Kun 2 af de 5 plenumforedrag var relevante i forhold til kongressens tema, nemlig Sarah Ogilvies (se ovenfor) og Anne Popkemas. De Fryske Akademy havde givet Popkema

(Groningens universitet) den opgave at udarbejde et foredrag (delvis) på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen (se ovenfor). De mange tal og illustrative kort gav et godt indtryk af hvor broget det sproglige landskab er når det gælder officiel anerkendelse af minoritetssprog. Således er der 7-9 mio. der taler *catalansk* (det tales både i Spanien, Frankrig, Italien og Andorra), mens der blot er 300 der taler *inari sami* og *skolt sami* (begge tales i Finland); begge er "non-state" sprog, men der er verden til forskel på hvor "less used" de er. Langt fra alle havde udfyldt spørgeskemaet, så dataene var ikke fyldestgørende. Fx var tegnsprog ikke inkluderet, så han (Anne er et mandnavn på frisisk) bebudede en opfølgning på resultaterne.

De øvrige plenumforedrag havde bredere leksikografisk relevans, fx Paul Bogaards om ordbøger og andetsprogstilegnelse. Og mens Anatoly Libermans sprudlende foredrag om den etymologiske ordbogs genre og brug tog tilhørerne med storm, var Arleta Adamskas foredrag, der omhandlede en komparativ analyse af engelske og polske idiomer, allersidst på programmet noget tungt (alle plenumforedrag er i deres helhed publiceret i kongresrapporten). Der var ellers en del kendte navne som fx Michael Rundell, Adam Kilgarriff, Judy Pearsall (alle tre 'eksperter' på diskussionsaftens panel), Sue Atkins, Patrick Hanks (der holdt hele to foredrag med temmelig empirisk vinkel; det ene om terminologi, fraseologi og leksikografi i forlængelse af terminologiworkshoppen, der lå forud for kongressen) m.fl.

Mange kongresdeltagere deltog i onsdag aftens paneldiskussion hvor (i-)ordbøgers fremtid var i centrum. Panelet bestod af leksikografer der bl.a. er ansat ved et forlag (Oxford), et universitet eller er softwareudviklere, og det blev styret af Michael Rundell. Diskussionerne foregik på baggrund af fem spørgsmål. Et af dem var om der stadig om fem år findes trykte ordbøger. Her var svaret et tøvende (og konservativt) *måske* da brugere indtil videre ser ud til at være glade for både at have en trykt og en online-version af deres ordbog. Desuden gør moderne teknik det efterhånden til en leg med de leksikografiske applikationer til bl.a. mobiltelefoner der p.t. udvikles og er udviklet (fx ved det stærkt repræsenterede russiske ABBYY, men også ved softwareudviklere her i Danmark, fx EMP). Sidste også ret kontroversielle spørgsmål lød om nogen mon stadig bruger ordbøger (trykt eller online) når internettet giver så mange (gratis) muligheder for at løse leksikografiske problemer? Her var det helt klart leksikografens holdning og stolthed der kom frem: Hvordan kan almindelige sprogbrugere sikre ordbøgers kvalitet uden leksikografens kyndige ekspertise? Søger de ikke blot hurtige svar, frem for dybdegående og uddybende? Eller burde man redefinere leksikografien? Hvordan kan man holde ordbogsbrugeren interesseret? Er det ikke netop ved at involvere ham/hende? Og derfor også gøre forskel på de trykte ordbøger og onlineordbøger, dvs. ikke lægge trykte ordbøger på internettet, men fokusere på indhold og gøre det synligt ved at give det en form der passer til mediet. Diskussionen var sat til to timer, men kunne godt have fortsat.

Alt i alt var Euralex 2010 en positiv, men lettere hæsblæsende oplevelse. Det kan varmt anbefales at deltage i disse store internationale leksikografiske kongresser.

Inger Schoonderbeek Hansen
Jysk Ordbog
Aarhus Universitet
jysis@hum.au.dk

Årsberetning for LEDA for året 2009-10

Af Liisa Theilgaard

Medlemsmøder

Siden sidste generalforsamling er der blevet afholdt 3 medlemsmøder.

Det første blev holdt på Københavns Universitet den 19. november 2009, hvor Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab holdt foredrag under titlen Ordnet.dk – ordbøger og korpus på nettet. Ud over en præsentation af ressourcerne på ordnet.dk med fokus på Den Danske Ordbog fortalte de om de indholdsmæssige ændringer, der er sket i forhold til papirudgaverne, og om de valg, der er blevet truffet i forbindelse med onlineordbøgerne med hensyn til design og funktionalitet.

Det andet møde blev holdt på CBS den 27. januar 2010 i et forrygende snevejr. Her fortalte Helge Schwarz om præpositioner generelt og om sin ordbog Dansk-engelsk ordbog over præpositioner, der udkom på Handelshøjskolens Forlag i 2007.

Og endelig blev det tredje medlemsmøde om ordbøger og undervisning holdt på Københavns Universitet den 28. april 2010, hvor først Søren Aksel Sørensen fra Mikro Værkstedet fortalte om ordbogens placering i folkeskolen og demonstrerede nogle af deres understøttende elektroniske produkter, og dernæst Ken Farø fra Københavns Universitet fortalte om universitetsstuderendes opslagsadfærd inden for tosprogsordbøger.

Selvom det egentlig hører det nye bestyrelsesår til, vil jeg alligevel nævne, at vi har planlagt et eftermiddagsseminar den 20. maj om historisk leksikografi i samarbejde med Selskab for nordisk filologi og med støtte fra Clara Lachmanns fond. Det er første gang i en del år, at vi afholder et større arrangement med fire foredrag, og det er vi spændt på.

De første to møder har man kunnet læse om i LEDA-Nyt nr. 49.

På sidste generalforsamling fremkom der en håndfuld forslag til medlemsmøder, som bestyrelsen gerne vil arbejde med, men det er ikke altid lige nemt. Jeg kan røbe, at vi uden held har forsøgt at arrangere et møde om netleksika. Derfor må man meget gerne fremover også foreslå foredragsholdere.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen har holdt 4 bestyrelsesmøder i det forløbne bestyrelsesår. Derudover har vi haft jævnlig og til tider mere end daglig mailkontakt. Som i de foregående år har arbejdet med medlemsmøder, LEDA-Nyt og hjemmesiden været faste punkter på dagsordenen.

Generalforsamling

Den årlige generalforsamling blev afholdt 29. april 2009. I den forbindelse blev Anita Ågerup Jervelund valgt ind som ny suppleant. Årsberetning og referat kan læses i LEDA-Nyt nr. 48, hvor de ændrede vedtægter også er trykt.

LEDA-Nyt

LEDA-Nyt er udkommet 2 gange i perioden med nr. 48 i oktober 2009 (24 sider) og nr. 49 i april 2010 (34 sider). De har indeholdt artikler om afholdte medlemsmøder, anmeldelser, rapporter om leksikografiske konferencer og information om kommende. I LEDA-Nyt nr. 49 er foreningens nye logo brugt for første gang. Som sidste år er det Inger Schoonderbeek Hansen, Henrik Lorentzen og mig selv, der har stået for det redaktionelle og praktiske arbejde med bladet. Tak for det.

Hjemmeside

I LEDA-Nyt nr. 49 kunne vi også annoncere foreningens nye hjemmeside på adressen www.leksikografer.dk. Ved søgning på den gamle adresse henvises man nu automatisk til den nye hjemmeside. Hjemmesiden hostes af Københavns Universitet, og den følger dermed universitetets design og opbygning, men den kan redigeres udefra. Vi håber, at vi dermed har fået en hjemmeside, der er nemmere at redigere og vedligeholde.

I den forbindelse er foreningens logo blevet rentegnet og redesignet af Nikolaj Thomsen, Romfax, da vores hidtidige logo ikke var godt nok teknisk til webbrug.

På hjemmesiden er der mulighed for at se oplysninger om kommende og tidligere møder, bestyrelsens sammensætning, medlemskab, vedtægter, kontaktpersoner og tidligere numre af LEDA-Nyt. Foreløbig er kun det seneste nummer af LEDA-Nyt overført til den nye hjemmeside, så p.t. er ældre numre ikke tilgængelige på nettet. De vil hurtigst muligt blive lagt over. Bestyrelsen arbejder stadig på at etablere et søgbart register med henvisning til et nummer af LEDA-Nyt, men vi har prioriteret arbejdet med at få den nye hjemmeside i luften, så vi er ikke kommet meget længere med det.

Henrik Hovmark, Henrik Lorentzen og Ken Farø har stået for arbejdet med den nye hjemmeside. Tak for det.

Medlemstal

Foreningen havde 84 medlemmer i 2008, der havde betalt kontingent, og 85 medlemmer i 2009, der har betalt. Heraf var der 3 udmeldinger. Pr. 25. april i år (betalingsfristen er 28. april) er der 34 medlemmer, der har betalt for 2010. Vi har i de sidste par år sendt individuelle rykkere til restanter og ryddet op i medlemslisterne, så det nuværende antal medlemmer svarer til de betalende medlemmer.

Medlemstallet er altså det samme som sidste år, men gennem de sidste 10 år har det været svagt vigende, men det må vel siges at afspejle aktiviteten i den leksikografiske branche.

Økonomi

Kontingentet har været uændret 125 kr. siden 2000.

Udgifterne fordeler sig nogenlunde ligeligt på medlems- og bestyrelsesmøder og på LEDA-Nyt. Udgifterne til LEDA-Nyt er steget, idet vi betaler Aarhus Universitet for trykning af bladet. Ellers er det bladets omfang, der afgør portoudgifterne.

Normalt afholder foreningen selv alle udgifter til medlemsmøder, men i år har vi søgt og fået fondsstøtte, hvorved det er blevet muligt at afholde et seminar med fire foredragsholdere, heraf to fra Sverige. Hvis det bliver en succes, kan det være, at bestyrelsen fremover vil arbejde på at arrangere den slags seminarer, evt. i samarbejde med andre, selvom det indebærer en del ekstra arbejde med ansøgning, regnskab og afrapportering.

Tak

Til sidst skal der lyde en særlig tak til Henrik Lorentzen for hans ihærdige arbejde i bestyrelsen gennem 8 år, både som formand, bestyrelsesmedlem og redaktør af LEDA-Nyt.

Liisa Theilgaard
formand
lt@dsl.dk

Referat af generalforsamling i LEDA onsdag den 28. april 2010

Københavns Universitet Amager, Njalsgade 136, lokale 22.0.47
I alt 10 personer deltog i generalforsamlingen.

Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent og referent
2. Formanden aflægger beretning
3. Kassereren fremlægger det reviderede regnskab
4. Fastsættelse af kontingent
Bestyrelsen foreslår at kontingentet fastholdes på 125,- DKK pr. år.
5. Valg af formand
På valg er: Liisa Theilgaard.
6. Valg af to bestyrelsesmedlemmer og en suppleant
På valg er: Inger Schoonderbeek Hansen, Henrik Lorentzen og Anita Ågerup Jervelund.
7. Valg af revisor og revisorsuppleant
På valg er: Ebba Hjorth og Pernille Neergaard-Dibbern.
8. Forslag
9. Eventuelt

Vedr. pkt. 5, 6 og 7: Henrik Lorentzen har været medlem af bestyrelsen i 8 år og kan derfor ikke genvælges. Alle øvrige kandidater modtager genvalg.

Ad 1 Valg af dirigent og referent

Lars Trap-Jensen blev valgt til dirigent og Inger Schoonderbeek Hansen til referent.

Dirigenten konstaterede herefter at generalforsamlingen var lovligt indkaldt og beslutningsdygtig i overensstemmelse med de reviderede vedtægter; indkaldelsen var tilgængelig på nettet med 3 ugers varsel.

Ad 2 Formanden aflægger beretning

I sin beretning (se s. 15) kom formanden bl.a. ind på foreningens ny hjemmeside, www.leksikografer.dk, hvor der ligger oplysninger om kommende møder i LEDA, bestyrelsens medlemmer, tidligere numre af LEDA-Nyt mv. Hjemmesiden er endnu ikke helt færdig, men den giver et meget godt indtryk af og let adgang til foreningens aktiviteter. Henrik Hovmark, Henrik Lorentzen og Ken Farø blev takket for deres indsats.

Formanden nævnte også LEDA's næste, store medlemsmøde om Historisk leksikografi, som organiseres og afholdes sammen med Selskab for Nordisk Filologi torsdag 20. maj fra kl. 14. Mødet er delvis finansieret af eksterne midler, hvilket muligvis også kunne benyttes ved senere lejligheder (jf. punkt 3 og 9 nedenfor).

Generalforsamlingen godkendte årsberetningen.

Ad 3 Kassereren fremlægger det reviderede regnskab

Da kassereren ikke kunne deltage, fremlagde formanden det reviderede regnskab. Igen i år er der et negativt resultat der skyldes faldende indtægter på medlemskontingent samt højere udgifter til medlems- og bestyrelsesmøder, bl.a. pga. udenlandske foredragsholdere. Desuden er udgifter til trykning af LEDA-Nyt højere end tidligere.

Generalforsamlingen godkendte herefter det reviderede regnskab.

Ad 4 Fastsættelse af kontingent

Efter forslaget på generalforsamlingens indkaldelse blev kontingentet fastsat til 125,- DKK pr. år, dvs. uændret. Punktet gav imidlertid (igen) anledning til en diskussion af om LEDA-Nyt, hvis trykning delvis er årsag til det negative regnskab, fremover kun skal udkomme elektronisk, så medlemmer selv kan downloade det fra foreningens hjemmeside. Hvis LEDA-Nyt fremover skulle publiceres på nettet, burde der tænkes i ny baner, mente Sussi Olsen. Blot at downloade de store filer ville være for 'tungt', men gode linkmuligheder og andre indholdselementer ville kunne appellere til mange. Mødeindkaldelse ville også kunne foregå via nettet. Langt de fleste LEDA-medlemmer har opgivet deres e-mail-adresse; de resterende få ville kunne spørges igen. Pligtafleveringen ville dog stadig skulle trykkes (i den forbindelse har Det Kongelige Bibliotek tilsendt en returpakkedokument, så portoudgifter fremover er dækket). Det skulle dog stadig være muligt for gæster at deltage, så der i den forbindelse kunne rekrutteres ny medlemmer. Ingen af de tilstedeværende var udtalt negative over for elektronisk publicering af LEDA-Nyt, og bestyrelsen lovede at kigge på forholdene. Den fik dernæst mandat til evt. at nedsætte kontingentet til fx 100 kroner, ifald bladet kun skulle udkomme elektronisk. Der kunne også blive tale om at medlemmer skal tilmelde sig kommende møder, så der bl.a. kunne spares på mødeudgifter (kaffe, te, kage).

Ad 5 Valg af formand

Liisa Theilgaard genopstillede og blev genvalgt.

Ad 6 Valg af to bestyrelsesmedlemmer og en suppleant

Inger Schoonderbeek Hansen genopstillede og blev genvalgt. Henrik Lorentzen kunne ikke stille op igen, og i stedet foreslog bestyrelsen at opstille Sussi Olsen, Center for Sprogteknologi; Sussi blev valgt.

Dirigenten bemærkede at suppleant Anita Ågerup Jervelund ikke kunne være på valg. Bestyrelsens to suppleanter vælges hvert andet år: den ene i lige år, den anden i ulige år, og Anita Ågerup Jervelund blev valgt sidste år. Bestyrelsen manglede altså endnu en suppleant. Bestyrelsen foreslog Lena Wienecke Andersen, Nordisk Forskningsinstitut, og Lena blev valgt in absentia.

Henrik Lorentzen blev efterfølgende takket for sine 8 år som meget aktivt bestyrelsesmedlem i LEDA.

Ad 7 Valg af revisor og revisorsuppleant

Ebba Hjorth og Pernille Neergaard-Dibbern genopstillede og blev genvalgt.

Ad 8 Forslag

Der var ikke indkommet nogen forslag.

Ad 9 Eventuelt

Formanden nævnte mulige emner for fremtidige medlemsmøder. Fx vil vi spørge Henrik Galberg Jacobsen om han vil holde et foredrag om sin disputats *Ret og skrift*, set ud fra en leksikografisk synsvinkel. Desuden arbejder bestyrelsen på at organisere møder om ordbøger og forlagsarbejde, om Retskrivningsordbogen 2011, om betydningsinddeling i L1- og L2-ordbøger mv.

Formanden gentog muligheden for ekstern finansiering, men Lars Trap-Jensen mente ikke at en beslutning af denne kaliber kunne tages af generalforsamlingens beskedne antal deltagere. Større seminarer om nogle specifikke emner eller temaer ville være ønskelige, foreslog Sussi Olsen. Endelig blev mødernes noget svingende deltagerantal drøftet.

Valg til bestyrelsen

Af Liisa Theilgaard

Som det fremgår af referatet af generalforsamlingen (se s. 17), gjorde dirigenten Lars Trap-Jensen under generalforsamlingen opmærksom på, at Anita Ågerup Jervelund ikke kunne være på valg, idet hun blev valgt som suppleant i 2009 for en toårig periode. I stedet blev Lena Wienecke Andersen opstillet og valgt som suppleant.

Efter generalforsamlingen viste det sig, at det var Ken Farø, der skulle have været på valg. I samråd med Ken Farø er bestyrelsen blevet enige om at acceptere valghesultatet og fortsætte med den valgte bestyrelse og så have Ken med i bestyrelsesarbejdet, selvom han formelt set ikke er medlem, frem til den kommende generalforsamling, hvor han kan genopstille.

Vi er glade for Kens pragmatiske og generøse holdning, og at vi fortsat kan have glæde af hans arbejde i bestyrelsen, og vi siger samtidig velkommen i bestyrelsen til Lena og undskylder den forvirrende start.

Det har været en yderligere uheldig omstændighed, at det ikke fremgår af generalforsamlingsreferaterne fra de seneste mange år, om de valgte er indvalgt som bestyrelsesmedlemmer eller suppleanter. I lyset af denne fejl har bestyrelsen derfor besluttet, at dette for fremtiden skal fremgå eksplicit af referaterne.

Ved samme lejlighed konstituerede bestyrelsen sig med Henrik Hovmark som næstformand og Christian Becker-Christensen som kasserer.

På bestyrelsens vegne beklager jeg inderligt fejlen og håber, at LEDA's medlemmer kan tilslutte sig bestyrelsens løsning på denne gordiske knude.

Liisa Theilgaard
formand
lt@dsl.dk

Inbjudan till 11 Konferensen om lexikografi i Norden Lund, 24-27 maj 2011

Svenska Akademiens ordboksredaktion, Nordiska föreningen för lexikografi och Språkrådet i Norge har nöjet att inbjuda till den 11:e Konferensen om lexikografi i Norden, som äger rum i maj 2011 i Lund, Sverige. Vi ser fram emot att träffa många nordiska och längre utifrån kommande lexikografer i en av Sveriges äldsta universitetsstäder.

Staden Lund präglas till stor del av universitetet som grundades 1666 och har drygt 40 000 studenter och fler forskare än något annat skandinaviskt universitet. Det stora antalet studenter bidrar till den ungdomliga stämningen och framtidspulsen i staden. Den centrala stadsbilden visar ännu idag på många historiska inslag med vindlande kullerstengator, korsvirkeshus och stadsvallen från 1100-talet som omger delar av stadskärnan. De korta avstånden och den lugna trafiken har gjort Lund till en utpräglad cykelstad. Mitt i staden finns parken Lundagård, med bland annat domkyrkan, universitetshuset, Akademiska Föreningens borg och Palaestra et Odeum där konferensen kommer att äga rum.

Målet med det vetenskapliga programmet är att ge en så bred bild av den nordiska lexikografien som möjligt. På konferensen hålls plenarföredrag av John Simpson, chef för Oxford English Dictionary, Godelieve Laureys, professor i skandinavistik i Gent, och Bo Ralph, professor i nordiska språk, Göteborg. Under konferensen håller Nordiska föreningen för lexikografi också sin generalförsamling.

Priser

Konferensavgift	Före 1.2.2011	Efter 1.2.2011
Medlemmar av NFL	1200 SEK	1400 SEK
Icke-medlemmar	1400 SEK	1600 SEK
Gäster (endast socialt program)	1000 SEK	1200 SEK

Konferensavgiften täcker det vetenskapliga programmet inklusive kaffe, utflykt och konferensmiddag. Konferensavgiften täcker inte luncherna. I Lunds centrum, runt universitetsområdet, finns flera lunchrestauranger och caféer där man kan äta och dricka till ett förmånligt pris. Det går bra att betala konferensavgiften till föreningens konto i respektive land. Kontonumren finns nedan.

Mer information

Information om konferensen finns på NFL:s hemsida: www.nordisk-sprakrad.no/nfl.htm

Väl mött i Lund 2011!

Anki Mattisson
Ordbokschef

Birgit Eaker
Ordförande i NFL